

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
Польське Товариство педагогіки філософічної
імені Броніслава Ф.Трентовського (ТРФ)
Національна академія педагогічних наук України,
Відділення загальної педагогіки та філософії освіти
Інститут вищої освіти НАПН України
Кафедра філософії

За підтримки
МІЖНАРОДНОГО БЛАГОДІЙНОГО ФОНДУ
«ФОНД ОЛЕКСАНДРА ФЕЛЬДМАНА»

МАТЕРІАЛИ XIX МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО – ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

«ОСВІТА І ДОЛЯ НАЦІЇ»
Виховання громадянина в демократичних суспільствах:
європейський та український досвід

(17-19 травня 2018 року)

Харків
ХНПУ
2018

дозрівання психічних функцій дітей, а за допомогою відповідного розвивального середовища, змісту і методики навчання прискорювати їх розвиток. І дуже вдумливо враховувати готовність дитини до навчання.

Глибоке вивчення й аналіз педагогічної спадщини В.О. Сухомлинського дають змогу зробити висновок, що запропонована ним педагогічна система збагачує сучасну педагогічну науку та філософію освіти світоглядними та методологічними орієнтирами необхідними для успішного формування «Нової української школи» та інклюзивної освіти.

У численних педагогічних працях В.О. Сухомлинський постійно звертає увагу на індивідуалізацію роботи з дітьми з особливими потребами, оскільки бачив конкретну роботу педагога у визначенні причини біди в кожному окремому випадку, необхідності знайти кожній дитині посильну розумову працю, доступні шляхи подолання труднощів, залучати дитину до цікавої роботи, щоб вона могла розвиватися інтелектуально, на основі почуття власної гідності. Досягти ефективності педагогічної діяльності з «особливими» дітьми можна лише за умови, що складовою частиною навчального процесу будуть толерантність, справедливість, доброзичливість і повага людей. Указані імперативи детально розписані у працях видатного педагога як рекомендації для батьків, учителів, директорів шкіл. Звернення до цих праць є у край актуальним у сучасних соціокультурних контекстах.

**ВИХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПЕДАГОГІЧНОГО КРАЄЗНАВСТВА У
ФОРМУВАННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ МАЙБУТНІХ
ВЧИТЕЛІВ ІСТОРІЇ (НА ПРИКЛАДІ ІСТОРИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
ХНПУ ІМЕНІ Г. С. СКОВОРОДИ)**

С.В.Бережна, м.Харків

У сучасний період переоцінки цінностей виховний потенціал «малої історії» стає особливо вагомим. Завдання, які стоять перед педагогічним краєзнавством тісно переплітаються з освітніми пріоритетами, зокрема,

*XIX Міжнародна науково-практична конференція «Освіта і доля нації»,
м.Харків, 2018*

виховання у громадянин почуття національної свідомості, глибокої поваги до історії, культури, мови, традицій українського народу, а також інших народів, пов'язаних з ним своєю долею, відродження духовності та історичної пам'яті в суспільстві.

Наукові положення педагогічного краєзнавства викладені в працях філософів, педагогів, істориків, соціологів: Я. Верменича, В. Горбика, А. Даринського, М. Костриці, І. Пруса, К. Строева П. Тронько та ін.

Педагогічне краєзнавство – один з основних напрямів національного виховання студентів історичного факультету через вивчення історичних, географічних, суспільствознавчих та культурних особливостей рідного краю. У своїй роботі колектив історичного факультету керується тим, що молода людина має відбутися не лише як кваліфікований фахівець, здатний працювати в ринковій економіці, а й як особистість, громадянин, патріот української держави. І саме в освітньому процесі, виховна робота повинна сприяти досягненню поставленого завдання.

Накопичений досвід викладання краєзнавчих курсів на історичному факультеті, а саме: «Історія рідного краю», «Етнологія», «Історичне краєзнавство», «Розвиток історичної освіти і науки в Харкові», «Історія Слобожанщини в умовах трансприкордоння», «Охорона культурної спадщини України», свідчить про те, що змістом і призначенням вищої освіти є не лише здобуття студентом професійних знань та навичок, але й розвиток його як всебічно розвиненої особистості з активною громадянською позицією.

Навчальні курси спрямовують студентську аудиторію у проблемно-пошукове, дослідницьке русло через теоретичну частину: лекції, семінари, підготовка індивідуальних досліджень: «Історія моєї «Малої» батьківщини», «Краєзнавчий музей – осередок дослідження краю», «Видатна пам'ятка в моєму місті (селі)», «Маловідома постать краю». Така діяльність, спрямована на індивідуальний підхід, стимулює творчий пошук студента, передбачає роботу з колекціями краєзнавчих осередків, місцевими краєзнавцями.

*XIX Міжнародна науково-практична конференція «Освіта і доля нації»,
м.Харків, 2018*

Практичні заняття перетворюються на піші та автобусні екскурсії: «Харків церковний», «Харків архітектурний», «Архітектура О.М. Бекетова», «Садиби Харківщини»; проведенні презентацій історії своїх сіл або генеалогії родини, місцевих пам'яток.

Величезне виховне значення мають відвідання виставок («Харківський фотограф – Федецький», «Лесь Курбас і Харківщина» тощо), колекцій Харківського історичного музею імені М. Сумцова, Музею місцевого самоврядування у позавчальний час. Функціонування пересувних виставок на факультеті («Від фортеці до столиці», «Віхи історії. Українське козацтво» ХІМ імені М.Ф. Сумцова) формує високий інтерес студентства до краєзнавчих питань, виховує його самоідентифікацію з краєм, його минулим.

Одне з чільних місць у краєзнавчо-педагогічній спадщині належить українській козацькій педагогіці, що пропагується на історичному факультеті через участь в роботі Окремого науково – дослідного центру українського козацтва імені Г. С. Сковороди, під час проведення уроків «Козацької слави», участі у посвяті в козаки та берегині, спортивному фестивалі, дослідженні слобідських козацьких полків тощо.

Студенти – історики набуті теоретичні знання про національну культуру, побут, традиції, звичаї реалізують на практиці, організовують заходи щодо збереження національних надбань. В приміщенні археологічної лабораторії створено невеликий за площею, але змістовний музей, якій дозволяє наочно побачити старожитності нашого краю.

Традиційно на історичному факультеті відбуваються наукові конференції з краєзнавства серед учнів, вчителів шкіл міста та області, студентів та науковців: «Краєзнавство і учитель», «Козацькі читання», «Навчальний заклад: історія та сучасність», «Навчальні заклади: історія та сучасність» тощо. Кращі доповіді учасників цих конференцій друкуються у збірниках конференцій, або у фаховому збірнику «Історія та географія».

*XIX Міжнародна науково-практична конференція «Освіта і доля нації»,
м.Харків, 2018*

На засіданнях гуртків з краєзнавства, з історії України та клубу військової історії «Шерман» розглядаються регіональні особливості Слобідського регіону, досліджують біографії відомих харків'ян.

За підсумками 2017 р. студенти – історики стали призерами на Харківському регіональному гендерному конкурсі, регіональному Конкурсі студентських наукових робіт імені Ковальських, регіональному конкурсі проектів «Харків – місто молодіжних ініціатив»; відзначені премією на Каразінських читаннях, Краєзнавчих читаннях ім. проф. Б. Зайцева.

Кожного року студенти історичного факультету проходять географічну польову та археологічну практики у Харківській області. Під час цих практик студенти всебічно вивчають культурну, географічну специфіку краю, поглиблюють свої комплексні дослідження, стають учасниками краєзнавчих досліджень. В межах педагогічних, науково-дослідної та музейно-архівної практик, студенти знайомляться з багатоматеріальною, науково-педагогічною спадщиною нашого краю, формують навички створення шкільних краєзнавчих музеїв.

Отже, педагогічне краєзнавство як складова національної освіти має великий потенціал і широкі можливості по вихованню студентів педагогічного Вишу. Одночасно краєзнавство виступає важливим інструментом науково-інтелектуального та духовного впливу на формування державницької свідомості та патріотичних почуттів студентів.

ОБРАЗ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО В КІНО

Е. М.Алієв., м.Харків

Освіта є важливою частиною в житті будь-якої людини, вона дозволяє рухатися вперед і досягати успіху. З дитячих років починається основний внесок освіти. Школа дає навички, розвиває впевненість, посилює інтерес до знань, показуючи, як багато цікавого в житті. Дитина поступово у процесі освіти знайомиться з культурами світу, історією своєї країни, збільшує в собі інтерес до знань, задає питання і шукає відповіді. Освіта допомагає людині